

հանրապէս: Անոնք կը սերին շրջանակի մը անկիւնային կանոնաւոր բաժանումներէն: Եւ ընդհանրապէս այնպէս կ'երեւի թէ հին վարպետները շրջանակը տասնի կը բաժնէին »:

Եւ Մէօսսէլ իր ներդաշնակ գիծը կը պատրաստէ տասնի բաժնուած շրջանակի մը նախագիծին (canevas) վրայ:

« Ներդաշնակ գիծ » ի այս ձեւը կը համապատասխանէ Վիթրիւվի նկարագրած հելլենական թատրոններու դասական գծադրութեան ձեւին « շրջանակի մը մէջ երեք քառակուսիներ գծելով »:

Մինչդեռ Լունտ կը գործածէ զուգարթ (isocelle) եռանկիւններու ճառագայթաւոր « տիակրամ »-ը:

Հոս դրած պատկերս կու տայ այս երեք դրութիւններէն նմոշներ:

Այս երեք դրութիւններն ալ կրնան արդարացուիլ և համաչափութեան կանոններու պրպտումին մէջ պէտք են նկատի առնուիլ

յաջորդաբար, քանի որ մէկը կամ միւսը, կը տեսնենք թէ համապատասխան շինութիւններ կը գտնեն: Մէօսսէլի դրութիւնը մասնաւորաբար կը յարմարի թէ հելլենական և թէ միջին դարու ճարտարապետական կերտումներու, իսկ Հէմպիլի դրութիւնը առաւելապէս հելլենական շինութիւններու:

« Ներդաշնակ գիծ » ի դրութեան շնորհիւ, ճարտարապետը ոչ միայն վստահաբար կը գտնէ յատակագիծի ամէնէն յարմար համեմատութիւնները և ներդաշնակութիւնը, այլ նաեւ ուղղակի նոյն նախագիծին շնորհիւ կը ստանայ նաեւ շէնքին ճակատի համեմատութիւնները ուղղակի կապուած յատակագիծի համեմատութեանց: Ասոր մէկ օրինակը պիտի գտնենք աւելի հեռուն, երկրորդ մասին մէջ, երբ պիտի քննենք Գառնիի տաճարին ներդաշնակ գիծը:

ճարտ. Ս. ՃԵՎԱՆՆԻՐՃԵԱՆ

(Շարունակելի)

Բ Ո Ղ Ո Ք

Չրդիւնացար ոչրեմն, ո՛վ սիրտ իմ տրկար ոչ երեր,
Կեանքի վրեւ խոյանքիւն արեւներով ծանրաբեւե,
Չրդիւնացար միւնէր իսկ սիրոյ քաղցրիկ հարուածիւն,
Ամեն ճայնէ դողացիր իրբեւ մանուշկ նորածիւն:

Քեզ կ'ոչրանաւ սիրտ երկչոտ, մաւրս լեղար դռն երբեր,
Հերոսական երգերոշս պոռթկումն անգամ բոցաշէկ
Քեզ պատճառեց սարսուռ, վախ, բռնի հանեց քեզ շարունակ,
Պայքարներս դողացիր գերդ մըսակոյտ աներակ:

Ըգրեզ խոցեց միւնէր իսկ ամեն կրճոշ խօսք ոչ բառ,
Արշաւներոշս ծանական նահանգեցիր վատարար.
Առանց քեզի ալ կրնաւ սիրել, երգել, պայքարիլ,
Երակներոշս մեջ երե մընայ արեւն մի կարիլ:

Ֆիլատեիֆիա, 3 Մարտ 1947.
Հիւանդանոցին մէջ:

ՅԱՎՈՐ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՈՐ ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Կեղծ Գիտնեսիոս Արիսպագացոյն անվաւերական մէկ թուղթն է հետեւեալ բնագիրը զոր կը հրատարակենք, քաղելով Ս. Ղազարու Մատենագարանին ճառընտիր Գ. ձեռագրէն⁽¹⁾ բաղդաստելով զայն ուրիշ երկու և Իթ. ճառընտիրներուն մէջ⁽²⁾ զըտնուող օրինակներուն և Սրուանձատեանցի 1874ին հրատարակած Մշոյ Ս. Կարապետի ձեռագիր « Աստուածարանութիւն Ս. Գիտնեսիոսի », օրինակին հետ:

Կեղծ Գիտնեսիոսի վերագրուած և Տիտոսի (Պօղոս առաքեալի աշակերտ), ուղղուած այս թուղթին նիւթն է հետեւեալը: Առաքեալները վերին ազգեցութեամբ ակնթարթի մէջ կը հաւաքուին Երուսաղեմ Ս. Կուսին ժողովուրդի գիրենք կը քաջալերէ յայտնելով իր նշումը, հրաժեշտի ողջոյնը կու տայ անոնց և իր ամենամաքուր հոգին կ'աւանդէ: Առաքեալները անոր կուսական անարատ մարմինը կը թաղեն Գեթսեմանի պարտէզին մէջ: Երեք օր անընդհատ գերեզմանին վրայ կը լսեն հրաշալուր երկնային մեղեդիներ, և ապա լուծուին: Առաքեալներէն մին հոն գտնուած չըլլալուն և վերջին անգամ մըն ալ Ս. Կոյսը տեսնել չկարենալուն համար, կը խնդրէ իր առաքելակիցներէն որ գտնէ Սնոր անթառամ մարմինը կարենայ գերեզմանին մէջ տեսնել: Զիջանելով անոր պաղատանքին կը բանան գերեզմանը, և ահա ամենամեծ զարմանքով զայն դատարկ

կը գտնեն, և խորհրդածելով կը հետեւցնեն որ ան երկինք փոխադրուած ըլլայ օրհնեղու հրեշտակներու ձեռքով ճիշտ այն պահուն, երբ թաղումէն երեք օր վերջ՝ անոնց հոգեզմայլ ներդաշնակութիւնները դադրած էին:

Այս պատմութեան ստոյգ մասն է Ս. Կուսին մարմնով երկինք վերափոխուիլը, զոր տիեզերական Եկեղեցին յարատեւ տօնակատարութեամբ կը պատուէ տարուէ տարի: Իսկ ներկայացուած մնացած զէպքերը և պարագաները յերիւրուած ըլլալու երեւոյթ ունին իրենց վիպային հանգամանքով: Առ Տիտոս այս թուղթով զբաղած են ցարդ Գարեգին Վ. Սրուանձատեանց⁽³⁾, որ առջին անգամ զայն պարզապէս հրատարակեց 1874ին, քաղելով Մուշի Ս. Կատարակեց վանքի « Աստուածարանութիւն Գիտնեսիոսի Արիսպագացոյն » ձեռագրէն:

Ֆէթթէր ուսումնասէրը, Փարիզու Ազգային Մատենագարանի պատկանող ԺԲ դարու (1196) գործ « Տօնական » թիւ 44 հայ ձեռագրի մէջ հանդիպելով անոր, և կարծելով որ հրատարակուած չէ, աւելորդ միայն գերմանարէն թարգմանութիւնը 1887ին հրատարակեց⁽⁴⁾: Ֆէթթէր կ'ըսէ թէ հայերէնը յոյն բնագրէ մը թարգմանուած է, ինչ որ յայտնի կը տեսնուի լեզուէն և բառերու կազմութիւնէն: Հայերէն այս թարգմանութիւնը ասորաբանութեան հետք չունենալուն պատճառաւ « Հայկական թարգմանական մատենագրութեան ամենէն կանուխ շրջանին չի վերաբերիր⁽⁵⁾ » կ'եզրակացնէ:

Ֆէթթէր կը համարի զայն Կեղծ Գիտնեսիոսի հեղինակութիւն, և այս անտարապետութիւն է, կ'ըսէ, վասն զի նոյն հեղինակին « Աստուածային Անուններու վրայ » գրութեան Գ. գլխուն մէջ Θεοδόχοι σῶμα (աստուածընկալ մարմին), բացատրութիւնը՝ որ

1. ճառընտիր Գ, թիւ 512, էջ 881-883.
2. ճառընտիր Ե, թիւ 1553, թղ. 351 և 353 ա.
3. ճառընտիր Իթ, թիւ 653, էջ 312-313.
4. Theologische Quartalschrift, 1887, pp. 133-138.
5. Հայկական Աշխատասիրութիւնը Ֆէթթէրի, Վիեննա 1895, էջ 13.